

ראש השנה כו

עשרה בטבת

1. ספר גור אריה על ויקרא פרק ט פסוק ב

[ז] להודיע שמכפר לו כו'. יש מקשים, והלא אין קטיגור נעשה סניגור (ר"ה כו.), ואיך היה עגל מכפר על מעשה העגל שעשאו, ואין זה קשיא, דלא אמרינן אין קטיגור נעשה סניגור אלא בכהאי גוונא [כמו] כהן ביום הכפורים אל יכנס בבגדי זהב, דאין קטיגור נעשה סניגור (שם), דביום הכפורים אינו רוצה לכפר על מעשה עגל רק על שאר חטאים, ואם יכנס בבגדי זהב לכפר על שאר חטאים יהיה קטיגור, ויקטר - המה עשו העגל זהב ועכשו רוצה לכפר בו שאר עבירות, אבל במקום שהוא בעצמו בא לכפר על אותו חטא, יותר טוב אם ישוב בתשובה באותו דבר בעצמו. משל למי שגנב מבית המלך כלי נאה אשר בו ישתה המלך, ופעם אחד בא לפייסו שיתן לו במתנה מדינה אחת, ועשה כלי אחת כצורת אותו כלי שגנב, ובא לפייסו באותו כלי שיתן לו המתנה, והנה יהיה קטיגור עליו, מפני שהמלך יזכור לו שהוא גנב שגנב כלי נאה שלו כדמות זה, ובזה שייך 'אין קטיגור נעשה סניגור'. אבל אם היה בא לפייס החטא שגנב, והיה עושה כלי זה כדמות זה שגנב, והחזירו למלך, בזה אדרבא, מכפר לו מה שעשה, כי בדבר שחטא בו יפויס המלך. ולפיכך כאן שהעגל בא לכפר על מעשה העגל שעשה, שייך שפיר בזה להביא קרבן עגל לכפר:

ועוד יש לומר, בחוץ שאני, לא אמרינן אין קטיגור נעשה סניגור, ועיין בפרשת אחרי מות. אך קשיא, דפרה אדומה לא ניתנה לאהרן משום דאין קטיגור נעשה סניגור (רש"י במדבר יט, כב), אף על גב דפרה אדומה נעשית בחוץ ולא מבפנים. ולתירוץ קמא גם כן קשה, דהא פרה אדומה באה לכפר על מעשה עגל (רש"י שם), ואמרינן אין קטיגור נעשה סניגור, ויש לומר, דהא אמרינן הכא דעדיף כשבא לכפר על אותו חטא - היינו כשיש לו כפרה גם כן, כגון שהיה עגל לאהרן, אבל הפרה - על ישראל היתה מכפרת, ולא על אהרן, איך יהיה הקטיגור מכפר ואפילו בחוץ, אין קטיגור כמו זה נעשה סניגור. ועיין בפרשת תצוה:

2. ביאור הגר"א - משלי פרק ג פסוק ה

בטח אל ה' בכל לבך היינו שיהיה לבך שלם במדת הבטחון ולא במקצת הלב. ואל בינתך אל תשען שלא תאמר אבטח בה' אך אני מחויב לעשות ולהשען גם על שכלי ולכן אמר שאל תשען אפילו בתורת משענת לא יהיה לך שכלך אלא בטח בה' בכל לבך (וזהו כמו ששמעתי משמו על מ"ש לא הוי ידעי רבנן מאי יהבך עד דאזיל רבב"ח ודרי טונא והוי אזיל אחר הטעייה וא"ל הטייעה שקול יהובך ושדי אגמלאי והנה א"א שלא הוי ידעי רבנן וההוא טייעה ידע אך הענין שהיה להם ספק במדת הבטחון אם צריך האדם לעשות בשכלו ויבטח בשם ה' שיעשה הטוב בעיניו או שאין להשען כלל וכלל על מעשיו ושכלו ואמרו שבודאי צריך האדם לעשות בשכלו ולחזור אחר דבר הצריך אך יבטח גם בשם ה' ולכן קשה להם מלת יהבך ה"ל לכתוב צרכיך וכיון שראו שרבב"ח הוי דרי הטונא והוא היה צריך לבקש וליתן דבר מה לטייעה שיטול הטונא על הגמל ולא כן היה אלא שהטייעה בקש ממנו וא"ל שקול מה שאתה צריך ליתן לי ושדי אגמלאי אם כן אפילו במה שאדם צריך ליתן לחבירו בעד הדבר אם יהיה מן השמים אז חבירו יבקש ממנו שיעשה לו ולכן שייך שפיר מלת 'יהבך' כלומר אף בדבר שאתה צריך ליתן שכר בעד זה אם יהיה מן השמים יבקשו ממך לעשות לך זאת והבן) וסוד הענין שתהפך מן לבך שיהיה בכל אל ה' אז יברך ה' אותך בכל והבן:

3. רמב"ם יד החזקה - הלכות שופר פרק א

(א) מצות עשה של תורה לשמוע תרועת השופר בראש השנה שנאמר (במדבר כ"ט) יום תרועה יהיה לכם ושופר שתוקעין בו בין בראש השנה בין ביובל הוא קרן הכבשים הכפוף וכל השופרות פסולין חוץ מקרן הכבש [השגת הראב"ד - וכל השופרות פסולים חוץ מקרן הכבש א"א הפריז על מדותיו אלא מצוה בכפופין ואם תקע בשל יעל יצא]:

4. ספר המצות להרמב"ם - מצות עשה - מצוה נט

היא שצונו לתקוע בחצוצרות במקדש עם הקרבת כל קרבן מקרבני המועדות והוא אמרו ית' וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשכם ותקעתם בחצוצרת ובבאור אמרו שמצות היום בחצוצרות וכבר התבארו משפטי

מצוה זו בספרי וראש השנה ותענית וכן אנחנו מצווים לתקוע בחצוצרות בעתות הצורך והצרות כשנזעק לפני השם ית' והוא אמרו וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצורך אתכם וגו':

5. ספר החינוך - מצוה שפד

מצות תקיעת חצוצרות במקדש ובמלחמה:

לתקוע בחצוצרות במקדש בכל יום בהקריב כל קרבן, וכמו כן בשעת הצרות... משרשי המצוה, לפי שבשעת הקרבן היו צריכין לכוון דעתם יפה בענינו כמו שידוע שהוא נפסל במחשבות ידועות, וגם כן צריך הקרבן כוונה שלמה לפני אדון הכל שציונו עליו, וגם כן בעת הצרה צריך האדם כיוון גדול בהתחננו לפי בוראו שירחם עליו ויצילהו מצרתו, ולכן נצטוו בתקיעת החצוצרות בעתים אלה. לפי שהאדם מהיותו בעל חומר צריך התעוררות גדול אל הדברים, כי הטבע מבלי מעיר יעמוד כישן, ואין דבר יעוררהו כמו קולות הנגון. ידוע הדבר, וכל שכן קול החצוצרות שהוא הקול הגדול שבכל כלי נגון. ועוד יש תועלת נמצא בקול החצוצרות לפי הדומה, מלבד ההתעוררות אל הכוונה, כי בכח הקולות יסיר האדם מלבו מחשבת שאר עסקי העולם ולא יתן לב באותה שעה כי אם בדבר הקרבן, ומה אאריך וידוע זה לכל אשר הטא אוזן לשמוע החצוצרות וקול שופר בכוונה:

6. רמב"ם יד החזקה - הלכות תעניות הקדמה

הלכות תעניות מצות עשה אחת והיא לזעוק לפני ה' בכל עת צרה גדולה שלא תבא על הצבור וביאור מצוה זו בפרקים אלו:

7. רמב"ם יד החזקה - הלכות תעניות פרק א

(א) מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור שנאמר (במדבר י') על הצר הצורך אתכם והרעותם בחצוצרות כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעוק עליהן והריעו:

(ב) ודבר זה מדרכי התשובה הוא שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב (ירמיהו ה') עונותיכם הטו וגו' וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם:

(ג) אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים ותוסיף הצרה צרות אחרות הוא שכתוב בתורה (ויקרא כ"ו) והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהוא קרי אוסיף לכם חמת אותו קרי:

(ד) ומדברי סופרים להתענות על כל צרה שתבוא על הצבור עד שירוחמו מן השמים ובימי התעניות האלו זועקין בתפלות ומתחננים ומריעין בחצוצרות בלבד ואם היו במקדש מריעין בחצוצרות ובשופר השופר מקצר והחצוצרות מאריכות שמצות היום בחצוצרות ואין תוקעין בחצוצרות ושופר כאחד אלא במקדש שנאמר (תהלים צ"ח) בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה':

8. ריטב"א על מסכת ראש השנה דף כו/ב

ומה שנהגו לתקוע במוצאי י"ה סימן תשר"ת מנהג בעלמא הוא וי"א כדי לערבב השטן וליטא דשטן ביומא דכפורי ליכא כדאיתא בנדריים וביומא. ועוד שתוקעין לאחר מעריב בחול אלא הטעם כדכתב רבינו האי ז"ל שהוא זכר ליובל ולפי שאין שנת היובל ידועה לכל תוקעין בכל שנה ושנה ולד"ה אין ברכה בתקיעה זו ואין מדקדיקין בה בשום פיסול לא בתקיעה ולא בשופר

ראש השנה דף כז

שפת אמת על ראש השנה דף כז/א

בגמ' והתניא ציפהו זהב במקום הנחת פה פסול הפוסקים כ' בשם הרמב"ן הטעם דפסול משום דהוי חציצה בין פיו להשופר וכ"מ כוונת רש"י דהתקיעה בזהב ולא בשופר משום דהוי חציצה. אך קשה לי דהא אמרינן בפ' לולב הגזול דכל לנאותו אינו חוצץ והי' אפשר לחלק דדוקא באגד דלולב דמצוה לאגדו כדי לראותו בזה לא הוי חציצה כמו דלמ"ד צריך אגד דאין האגד חוצץ כיון דהוא מן המצוה וע"ז חידש רבה התם אפ' לדידן דא"צ אגד דכיון דלכתחילה עכ"פ מצוה לאגדו כדי לנאותו לכן לא הוי חציצה אבל מי שעושה לנפשו איזה נוי שאינו ממצות חכמים י"ל דהוי חציצה. אך אכתי קשיא לי הכא במקדש דמצותו כך הוא שיהי' מצופה זהב א"כ שוב אינו חוצץ כמו בלולב... ולכן נראה לע"ד דהא דלנאותו אינו חוצץ היינו דוקא היכא שגוף המצוה נעשית נאה ע"י זה כמו לולב שע"י האגד עליו מהודקין זה לזה ונעשה בעצמו מהודר וחשוב האגד מעין גוף הלולב שהוא לצרכו ובטל אליו ולא הוי חציצה אבל לעשות נוי מבחוץ כמו ציפוי זהב נוי כזה הוי חציצה... אך בדוחק י"ל דבמקום הנחת פיו שמכוסה הזהב בשעת עשיית המצוה לא חשוב נוי המצוה ומשו"ה שפיר י"ל דחוצץ. ועוד נ"ל דהכא גרע דכל הקול ע"י הזהב וגם התם י"ל דרק חציצת המיעוט כשר בלנאותו מטעם דהוי כאינו מקפיד עליו אבל בכלול פסול.

ספר טורי אבן על מסכת ראש השנה - דף כז/א

התורה חסה וכו'. ק"ל דאמר בפ"י דמנחות (דף פ"ט) גבי נרות של מנורה דשיערו חצי לוג מאורתא עד צפרא איכא דאמרי ממטה למעלה שיערו דהתורה חסה איכ' דאמרי מלמעלה למטה משום דאין עניות במקום עשירות, והא תקיעת שופרות עם חצוצרות בתענית היה במקדש ולא אמרי' אין עניות משום חסה. וי"ל דאע"ג דהי' במקדש לא שייכי כ"כ למקדש דוקא דהא עיקר התקיעות נוהג נמי בגבולין אלא שנתוספת במקדש לתקוע בשניהם יחד... נ"ל דלא דמי להא דאמר רפ"ד דיומא (דף ל"ט) גבי קלפי דשל עץ היתה ושל חול ואמר ואמאי לא עשה של כסף או של זהב משום דהתורה חסה על ממונם של ישראל ולא אמר כבוד י"ט עדיף, ש"ה דקלפי אינו מעיקר מצוה כמו שופר של ר"ה דקלפי של גורלות אינו אלא מכשירי קרבן ולא שייך כבוד י"ט אלא בגופו של מצוה וגרע אפ' משופר של תענית דמצופה פיהם מיהת בשל כסף אע"ג דמצות היום בחצוצרות ואלו קלפי אפ' של כסף לא עשו:

רישב"א על מסכת ראש השנה דף כז/ב

וכמה שיעור תקיעה פירש (ר' גמליאל) [רשב"ג] כדי שיאחזנו בידו וכו'. ובנדה אמר שיעורו טפח ולא פליגי דטפח ד' אצבעות בגודל שהוא ו' באמה נמצא שיאחזנו בד' אצבעות פסת ידו ויראה לכאן ולכאן (ור' גמליאל) [ורשב"ג] לפרש בא למה שיעורו בטפח ולא כדי שיאחזנו התוקע שהרי בן אבטיה שאגרופו ישנו בראשו של כל אדם צריך יותר מכמה טפחים אלא שהתנא שיער טפח באדם בינוני וכן נתן רשב"ג הטעם כי באדם בינוני יאחזנו ויראה לכאן ולכאן ובבן בטיח וכיוצא בו בעינן כפי מה שהוא שלא תהא מפסקת ידו בין קול שופר:

שור אורח חיים סימן תקפנ

וכמה שיעור תקיעה כדי שיאחזנו בידו ויראה מעט לכאן ולכאן והיינו דאמרי' שיעור שופר טפח דהיינו ד' אצבעות בגודל שהם ו' בקטנה ויאחזנו בד' אצבעות בינונית ומה שיראה ממנו לכאן ולכאן משלים והא דקאמר כדי שיאחזנו לאו אתוקע קאי דאם כן הו"ל למתנייה בהדיא הכל לפי מה שהוא אדם ואגרופו של בן אבטיה הוא גדול טפי אלא כדי שיאחזנו אדם סתמא והיינו טפח כדפרישית וה"ר יצחק גיאת כתב שצריך טפח שוחק כדי שיראה לכאן ולכאן ולמאי דפרישית א"צ:

פרשת שמיני

ספר ויקרא פרק ט

- (א) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל:
(ב) ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעלה תמימים והקרב לפני ה':
(ג) ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעלה:
(ד) ושור ואיל לשלמים לזבח לפני ה' ומנחה בלולה בשמן כי היום ה' נראה אליכם:

רש"י על ויקרא פרק ט

(ב) קח לך עגל - להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:

בעל הטורים על ויקרא פרק ט

(ב) עגל בן בקר - בגימטריא לכפר חטא העגל:

חזקוני על ויקרא פרק ט

(ב) קח לך עגל - דרך כהן להקריב פר חטאת דכתיב אם הכהן וגו' יבוא עגל ויכפר יבא שעיר עזים ויכפר על מעשה שעיר עזים דיוסף. ד"א קחו שעיר עזים לכפר על עבודת כוכבים שעבדו שכן מצינו שעירים נשרפים הם שעירי עבודת כוכבים הנשרפים חוץ למחנה כדאיתא בת"כ וזה נשרף.

מזרחי על ויקרא פרק ט

(ב) קח לך עגל להודיע שמכפר לו הקב"ה על ידי עגל זה על מעשה העגל שעשה. בתוספתא דפרשת מלואים בתורת כהנים ובתנחומא. וזה הטעם עצמו אמרו על העגל שהביאו הצבור, ששם אמרו, "וכי מה ראו ישראל להביא יותר מאהרן. אלא אמר להם הקב"ה לישראל, יש בידכם בתחלה ויש בידכם בסוף. יש בידכם בתחלה 'וישחטו שעיר עזים'. ויש בידכם בסוף 'עשו להם עגל מסכה', יבא שעיר ויכפר על מעשה שעיר, יבא עגל ויכפר על מעשה העגל". ומפני שזוון השעיר קדם לעון העגל, הקדים הכתוב שעיר לחטאת, כנגד עון השעיר. ואחר כך העגל לעולה, כנגד מעשה העגל. ואם תאמר, איך יכפר העגל על מעשה העגל והא אין קטיגור נעשה סניגור, כדתנן בפרק ראווה בית דין, "כל השופרות כשרין, חוץ משל פרה. ואמר עולא היינו טעמא, כדרב חסדא, דאמר רב חסדא, מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור. הכא נמי אין קטיגור נעשה סניגור". ופירש"י, "זהב העגל ושופר של פרה, קטיגור דעגל הוא". יש לומר, דלא אמרינן אין קטיגור נעשה סניגור אלא באותן שעבודתן בפנים, אבל באותן שעבודתן בחוץ [כגון] הכהן הלוכש בגדי זהב בעבודת חוץ, וכגון פר החטאת ועגל החטאת וכל הפרים של מוספי המועדים ושל ראשי חדשים שאין עבודתן בפנים, אבל במזבח החיצון, לא קאמרינן. דהא בגמרא פריך, "והא איכא בגדי זהב מבחוץ", ומשני, "מבפנים קאמרינן, מבחוץ לא קאמרינן". והדר פריך, "אי הכי שופר נמי מבחוץ הוא", ומשני, "כיון דלזכרון קאתי, כלפנים דמי". ואם תאמר, תינח בפרים של חטאת חצוניות, שאין עבודתן בפנים אלא בחוץ בפרים של חטאת פנימיות, כגון פר כהן משיח ופר העלם דבר של צבור ופר יום הכפורים שעבודתן בפנים, מאי איכא למימר. יש לומר, כיון דחטאות פנימיות אינן נכנסין מהן בפנים, אלא דמן בלבד אין בכך כלום מפני שכבר נשתנה מראיתן ואינו ניכר בדם. שכבר הקשו על זה בגמרא, "והא איכא דם הפר". ותרצו, "הואיל ואישתני אישתני". ופירש"י, "הואיל ואישתני להיות דם ואין מראית הפר ניכר בו, אישתני מלהיות קטיגור". אבל מה שאמר, "להודיע שמכפר לו הקב"ה על ידי עגל זה על מעשה העגל", לא ידעתי היאך הודיע זה. אם בעבור שנראה להם כבוד ה' על ידי הקרבנות הללו, שמורה שנתכפר לו, דאם לא כן לא היה השם נראה בקרבנות שנעשו על ידו, אי הכי אפילו בלא עגל נמי ידענו זה, שמכיון שנראה להם כבוד ה' על ידי הקרבנות שהקריב, ידענו שכבר נתכפר עונו, דאם לא כן לא היה נראה כבוד השם על ידי הקרבנות שנעשו על ידו. ויש מפרשים מפני שהחוטאים בדבר אחד ונזופים בו, אין מדרכם שישתמשו באותו דבר ואפילו שיזכירוהו בפיהם כל עוד שלא נתכפר להם עון ההוא, מפני שעל ידי שהוא משתמש בו או מזכירו בפיו נזכר עונו. ולכן בהכרח, כשהם רואים את אהרן עכשיו שהוא מקריב העגל שחטא בו ואינו ירא פן יזכר עונו, נודע להם שבודאי נתכפר לו עון העגל. ואין זה נכון, דאם כן היה ראוי לומר להודיע שכבר נתכפר לו, לא "שמכפר

לו". ועוד היה לו לומר, להודיע על ידי עגל זה שכפר לו, לא "שמכפר לו הקב"ה על ידי עגל זה", כי לפי דעתם ההודעה היא על ידי העגל, לא הכפרה. ועוד, היכן מצא זה רש"י, והלא לא מצינו לרז"ל בשום מקום שיאמרו אלא, שהעגל בא לכפר על מעשה העגל, וכן כתב רש"י עצמו בפרשת תצוה, "לקח פר אחד לכפר על מעשה העגל שהוא פר", לא "להודיע שמכפר לו", או שנתכפר לו מעשה העגל, כמו שכתוב פה:

ספר גור אריה על ויקרא פרק ט פסוק ב

[ז] להודיע שמכפר לו כו'. יש מקשים, והלא אין קטיגור נעשה סניגור (ר"ה כו.). ואיך היה עגל מכפר על מעשה העגל שעשאו, ואין זה קשיא, דלא אמרינן אין קטיגור נעשה סניגור אלא בכהאי גוונא [כמו] כהן ביום הכפורים אל יכנס בבגדי זהב, דאין קטיגור נעשה סניגור (שם), דביום הכפורים אינו רוצה לכפר על מעשה עגל רק על שאר חטאים, ואם יכנס בבגדי זהב לכפר על שאר חטאים יהיה קטיגור, ויקטרג - המה עשו העגל זהב ועכשו רוצה לכפר בו שאר עבירות, אבל במקום שהוא בעצמו בא לכפר על אותו חטא, יותר טוב אם ישוב בתשובה באותו דבר בעצמו. משל למי שגנב מבית המלך כלי נאה אשר בו ישתה המלך, ופעם אחד בא לפייסו שיתן לו במתנה מדינה אחת, ועשה כלי אחת כצורת אותו כלי שגנב, ובא לפייסו באותו כלי שיתן לו המתנה, והנה יהיה קטיגור עליו, מפני שהמלך יזכור לו שהוא גנב שגנב כלי נאה שלו כדמות זה, ובזה שייך 'אין קטיגור נעשה סניגור'. אבל אם היה בא לפייס החטא שגנב, והיה עושה כלי זה כדמות זה שגנב, והחזירו למלך, בזה אדרבא, מכפר לו מה שעשה, כי בדבר שחטא בו יפייס המלך. ולפיכך כאן שהעגל בא לכפר על מעשה העגל שעשה, שייך שפיר בזה להביא קרבן עגל לכפר:

ועוד יש לומר, בחוץ שאני, לא אמרינן אין קטיגור נעשה סניגור, ועיין בפרשת אחרי מות. אך קשיא, דפרה אדומה לא ניתנה לאהרן משום דאין קטיגור נעשה סניגור (רש"י במדבר יט, כב), אף על גב דפרה אדומה נעשית בחוץ ולא מבפנים. ולתירוץ קמא גם כן קשה, דהא פרה אדומה באה לכפר על מעשה עגל (רש"י שם), ואמרינן אין קטיגור נעשה סניגור, ויש לומר, דהא אמרינן הכא דעדיף כשבא לכפר על אותו חטא - היינו כשיש לו כפרה גם כן, כגון שהיה עגל לאהרן, אבל הפרה - על ישראל היתה מכפרת, ולא על אהרן, איך יהיה הקטיגור מכפר ואפילו בחוץ, אין קטיגור כמו זה נעשה סניגור. ועיין בפרשת תצוה:

אור החיים על ויקרא פרק ט

(ב) קח לך עגל ביומא (דף ג) דקדקו, אחר שאמר ואל בני ישראל וגו', קח לך למה לי, מובן הוא שהעגל לו ודרשו שבא לומר שיקח משלו ולא משל ציבור: עוד נראה לומר, כי אומרו לך, כי זה יהיה לו לאות עולם, כי לא עשה הוא העגל בכוונה חס ושלום ולא טעה אחריו אלא שבא על ידו בלא כוונה ובלא מחשבה רעה, ולצד זה יועיל לכפר בעגל, מה שאין כן ישראל, לצד שמעשיהם בעגל הוא בחינת המזיד, ולא יבא העגל לחטאת להם והוא אדרבה קטיגור, ותמצא (ויק"ר כא י) שהקפיד ה' על אהרן לבל יכנס לבית ה' פנימה ביום הכיפורים בבגדי זהב לצד שעשה העגל זהב:

ויש להעיר בזה למה צוה ה' שיביא עגל בן בקר לחטאת, והלא החטאת באה לכפרה ואין לך סניגור בעולם כזה ונראה כי האדון ברוך הוא שפט בצדק הדבר, לצד כי אהרן לא עשה שום פעולה בבחינת מעשה העגל, כי לא ציירו ולא הכינו, ואינו צריך לומר שלא האמין בו ולא טעה אחריו חס ושלום, כמאמרו למשה (שמות לב כד) ויצא העגל, פירוש מעצמו יצא, על ידי מעשה אשר עשו ב' מכשפי ערב רב יינוס ויומברוס כמאמרם ז"ל (תנחומא תשא יט): ומעתה המעשה שעשה הוא בבחינת הזהב שאמר להם (שמות שם) למי זהב התפרקו, ולקח מידם ויצר אותו בחרט, ומעשה זה עשהו בידיעה שלימה, והגם שטעמו היה לצד יראה מישראל לבל יהרגוהו כחור, גם היה מאבד להם הזמן עד שיבא משה, אף על פי כן הרי עשה מעשה בלתי הגון, אשר על כן אמר ה' שיביא העגל לכפר על הדבר שיצא על ידו שלא בכוונה, אבל הזהב שמעשה שעשה בו היה בכוונת המכוון אמר ה' לא יראה בו לפני ולפנים שלא יעשה קטיגור סניגור (ויק"ר כא י) מה שאין כן ישראל, שחטאו בעגל אינם יכולין להביא עגל לכפרה, לזה צוה ה' שיביאו שעיר עזים:

עוד נראה לומר בהעיר איך אנו אומרים (שם) אין קטיגור נעשה סניגור בענין הזהב, והלא אמרו (ערכין טז) ארבעה בגדי זהב של כהן גדול מכפרים על ארבעה מיני עבירות וכו', אם כן קטיגור נעשה סניגור:

וההכרח ליישב כי ישתנה כפרת חוץ מכפרת פנים, שכפרת פנים מלבנת החטאים כשגל, וזה לך האות לשון של זהורית (יומא סז) ודבר זה הוא מופלא, וצריך שלא ימצא בו רושם העון כלל, ואשר על כן הבגדים להיותם בחוץ מכפרים הגם היותם מין זהב, מה שאין כן כפרת פנים וגם לפי חילוק זה ישתנה חטא של אהרן בזהב מחטאם של ישראל בעגל, כי אהרן מכפר בחוץ בבגדי זהב, וישראל אינם מתכפרים בעגל, כי חטא אהרן בזהב שוגג גמור היה, בלקיחתו ובנתינתו בחרט, מה שאין כן ישראל, ולזה לא יתכפרו בעגל אפילו בחוץ, והבן: